





Evaluating the components of residential quality in the Worn-out Texture of Jahrom city

Mahshid Mohammad Ebrahimi ^a, Amir Hoseinian Rad ^b  

^a. Department of Architecture, Payame Noor University, Tehran, Iran

^b. Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran
(Corresponding Author) Email: hoseinianrad.a@lu.ac.ir

ARTICLE INFO

Keywords:

Drought,
Vulnerability,
Drought Risk Index,
Razavi Khorasan Province

Article History:

Received:

28 March 2023

Received in revised form:

31 May 2023

Accepted:

2 July 2023

Available online:

7 August 2023

pp. 151-165

ABSTRACT

The quality of the residential environment is one of the common topics in environmental issues, which focuses on the relationship between people and their residential environment at different levels (home, neighborhood, and city). Therefore, this article evaluates the components of residential quality in the worn-out context of Jahrom city. The current research is applied and descriptive-analytical in terms of purpose and method, respectively. Data has been collected using library studies, field surveys, and questionnaire tools. The sample size for filling out the questionnaire was determined by Cochran's formula and was determined to be 321 people. The research findings were analyzed using AMOS and SPSS software structural equation modeling. Based on the experiment and data analysis results, the living situation in Jahrom city is not desirable. Also, it was found that the index of access to services and facilities has the greatest effect on the residential quality of the worn-out texture of Jahrom city. In this context, the role and effect of access to medical, shopping, recreational, sports, religious, educational, etc. centers were greater than other indicators of access, whose factor loading is equal to 0.75. Therefore, the state of residential quality in the worn-out texture of Jahrom city has been at an inappropriate level, and the residential quality indicators have a tremendous role in this field with the improvement of these indicators, such as the level of accessibility, reducing social damage and increasing social security, among other things. Actions can be taken to optimize the residential quality in the worn-out texture of Jahrom city.

Citation: Mohammad Ebrahimi, M., & Hoseinian Rad, A. (2023). Evaluating the components of residential quality in the Worn-out Texture of Jahrom city. *Geographical planning of space quarterly journal*, 13 (2), 151-165.

 <http://doi.org/10.30488/GPS.2023.361459.3578>



© The Author(s)

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Publisher: Golestan University Press

Extended Abstract

Introduction

Cities are home to more than half of the world's people. Increasing urbanization will make 60% of people live in cities by 2050. Environmental quality and sustainability seeks to maintain, strengthen and protect our environmental resources, which directly aim to provide a friendly quality of life and sustainable development for future generations. In recent decades, the quality of life in cities has increasingly attracted the attention of politicians, managers and city residents. By using the principles of sustainable housing, in the process of urban planning and benefiting from residential capacities, it can be used to improve the quality of the environment. The quality of the residential environment is one of the common topics in the field of environmental psychology, which focuses on the relationship between people and their residential environment at different levels (home, neighborhood, and city). In general, the quality of the environment can be seen as reflecting the differences and gaps between a person's hopes and expectations with his current experiences, which indicates satisfaction with the living environment. Also, satisfaction with the quality of the residential environment is one of the most important indicators for raising the level of quality of life and public welfare, and it is considered a criterion for evaluating the housing situation of residents, needs, preferences, quality of life, and the level of success or failure of residential projects. The rapid growth of cities in the last few decades has led to the formation of inappropriate tissues and cars. In addition, the old tissues in the cities have been worn out and these places have suffered a severe decline in terms of quality of life. Unfortunately, the dilapidated fabric of Jahrom city is facing many problems, which itself has become the cause of problems such as immigration, decline, social isolation, environmental issues, and functional exhaustion. Therefore, this article has been carried out with the aim of evaluating the components of residential quality in the dilapidated fabric of Jahrom city, so that by knowing the current

situation, it is possible to plan and achieve the desired situation.

Methodology

The current research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of method. Data collection has been done with the methods of library studies and field surveys and questionnaire tools. The sample size was determined by Cochran's formula and was determined by the number of 321 people. The sampling method in this research is a simple random sampling method. To determine the validity of the questionnaire, the opinions of professors and academic staff members of the university were used, and the reliability of the questionnaire was checked using Cronbach's alpha coefficient. Finally, the research findings were obtained using structural equation modeling in Amos and SPSS software environment. S was analyzed.

Results and discussion

The statistical description of the characteristics of the sample in terms of gender showed that 184 (57/32%) were men and 137 (48/68%) were women. Also, 64/33% of the participants with bachelor's education were obtained with the highest frequency. Examining the descriptive average of research indicators and dimensions showed that the average of the research indicators is in the numerical range of 2.27 to 3.34. In this regard, the average index of solidarity and social participation equal to 3.34 has the highest average and the average of the residential quality dimension in general is equal to 2.71 with a standard deviation of 0.45. One-sample T-test was used to evaluate the residential quality situation in the worn-out context of Jahrom city. The obtained results indicate that the residential situation in Jahrom city is in a bad condition. Investigating the quality of housing in general, it can be concluded that the quality of housing in the worn-out fabric of Jahrom city is in a poor condition.) The results obtained from the structural model and leveling show the impact of the research indicators on the

residential quality of worn-out fabric in Jahrom city. In this regard, factor loadings or standardized regression coefficients are less than 0.3 and significant at the level of weak effect, higher than 0.3 at the level of acceptable effect, higher than 0.4 at the level of moderate effect and more than 0.5 at the level of The effect is strong and higher than 0.7 is in the level of very strong effect. According to these interpretations and the obtained results, it can be said that the index of access to services and facilities with a factor load of 0.777 or 0.78 has very strong impact levels and indicators of social damage and social security, vitality and individual-social hope., having a sense of belonging and solidarity and social participation has a strong level of influence on the residential quality of worn-out fabric in the studied sample. In this context, the environmental dimension had a weaker effect level than the research indicators.

Conclusion

Investigating the status of residential quality indicators in Jahrom city also showed that the status of indicators of social damage and social security and solidarity and social participation are above normal levels and for indicators of access to services and facilities, vitality and individual-social hope, sense of belonging, physical and environmental in the studied sample is in a poor condition. The results of the present research are in line with the original researches of Allah Yaari Arde et al. (2016), Maleki et al. In general, it can be concluded that the quality of living in Jahrom city is in a bad condition. The research results show that more and more accessible service centers have a great role and effect in improving the quality of living in dilapidated areas, especially the dilapidated area of Jahrom city. Among other important factors in this field, we can mention the status of access to other parts of the city, the status of stations and public transportation. Therefore, the residential quality situation in the dilapidated fabric of Jahrom city is at an inappropriate level, and the residential quality indicators have a tremendous role in this field. He took action

to improve the quality of living in the worn-out fabric of Jahrom city.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest



Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.



ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت سکونتی در بافت فرسوده شهر جهرم

مهشید محمد ابراهیمی^۱، امیر حسینیان راد^۲  

۱- گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۲- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران. Email: hoseinianrad.a@lu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>واژگان کلیدی: کیفیت، کیفیت سکونتی، بافت فرسوده، شهر جهرم.</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۰۸</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۰</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۱۱</p> <p>تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۵/۱۶</p> <p>صص. ۱۶۵-۱۵۱</p>	<p>کیفیت محیط سکونتی یکی از موضوعات متداول در زمینه مباحث محیطی است که بر روابط بین افراد و محیط سکونتی‌شان در سطوح مختلف (مسکن و محله و شهر) متمرکز است. بنابراین در این مقاله، مؤلفه‌های کیفیت سکونتی در بافت فرسوده شهر جهرم ارزیابی شده است. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ روش، توصیفی-تحلیلی است. گردآوری اطلاعات با روش‌های مطالعات کتابخانه‌ای و پیمایش میدانی و ابزار پرسشنامه انجام گرفته است. حجم نمونه برای پر کردن پرسشنامه توسط فرمول کوکران تعیین و به تعداد ۳۲۱ نفر تعیین شده است. یافته‌های پژوهش با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزار آموس و اسپاس اس مورد تحلیل قرار گرفت. بر اساس نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها، وضعیت سکونتی در بافت فرسوده شهر جهرم در وضعیت نامناسب قرار دارد. همچنین بر اساس نتایج به دست آمده مشخص گردید شاخص دسترسی به خدمات و امکانات بیشترین تأثیر در کیفیت سکونتی بافت فرسوده شهر جهرم دارد. در این زمینه، نقش و اثر دسترسی به مراکز درمانی، خرید، تفریحی، ورزشی، مذهبی، آموزشی و غیره از سایر شاخص‌های دسترسی بیشتر بود که میزان بار عاملی آن برابر ۰/۷۵ است. بنابراین وضعیت کیفی سکونتی در بافت فرسوده شهر جهرم در سطحی نامناسب قرار داشته و شاخص‌های کیفیت سکونتی در این زمینه دارای نقش شگرفی هستند که با بهبود وضعیت این شاخص‌ها نظیر سطح دسترسی‌ها، کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش امنیت اجتماعی و سایر موارد در جهت بهینه‌تر شدن کیفیت سکونتی در بافت فرسوده شهر جهرم اقدام کرد.</p>

استناد: محمد ابراهیمی، مهشید و حسینیان راد، امیر. (۱۴۰۲). ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت سکونتی در بافت فرسوده شهر جهرم. *مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۳ (۲)، ۱۶۵-۱۵۱.

 <http://doi.org/10.30488/GPS.2023.361459.3578>



مقدمه

کیفیت و پایداری محیطی به دنبال حفظ، تقویت و حفاظت از منابع زیست‌محیطی ما است که مستقیماً هدفشان ارائه یک کیفیت زندگی دوستانه و توسعه پایدار برای نسل‌های آینده است (Chukkali et al, 2020: 7). انسان از ابتدا سعی کرده است کیفیت زندگی در محیط خود را بهبود بخشد. اثرگذار بودن شاخص‌های اقتصادی-اجتماعی در توسعه شهری یکی از عوامل موثر بر کیفیت زندگی مردم است. بنابراین توجه و اهمیت به نظرات مردم می‌تواند شرایط مناسبی را برای دستیابی به کیفیت محیطی مطلوب ایجاد کند. (حاجی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۹) کیفیت زندگی به‌عنوان مفهومی برای نشان دادن میزان رضایت ساکنان از سطح زندگی آن‌هاست که از ابعاد مختلف شکل می‌گیرد (علیزاده و محمدی، ۱۳۹۹: ۱۹۷) کیفیت زندگی ساکنان شهری ساختاری چندبعدی شامل چندین حوزه مستقل از جمله سلامت جسمی و روانی، روابط اجتماعی، نقش‌های عملکردی و رضایت از زندگی است. (کرکه آبادی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۳۳) کیفیت زندگی شهرها طی دهه‌های اخیر به‌طور فزاینده‌ای توجه سیاست‌گذاران، مدیران و ساکنان شهرها را به خود جلب کرده است (D'Acci, 2014: 531). بروز انواع نابرابری‌ها، فقر گسترده، سوءتغذیه و... نمونه‌هایی از آثار سوء از دانشمندان و صاحب‌نظران به مفهوم کیفیت زندگی معطوف شد تا از این طریق، تلاش‌هایی در راستای ارتقای شرایط زندگی و بهبود بخشیدن به بعد کیفی زندگی بشر صورت گیرد. بسیاری از مطالعات نشان می‌دهد، رضایتمندی از ابعاد و ویژگی‌های مختلف محله، بر کیفیت زندگی ساکنان تأثیرگذار است (عظیمی‌مهرورز و همکاران، ۱۴۰۲: ۳۶۶). مفهوم رضایتمندی بر گستره مبسوطی از خواسته‌ها و سودمندی‌ها برای رفع نیازهای اساسی و یا مترقی انسان‌ها اشاره دارد (رفعیان و همکاران، ۱۳۸۸: ۵۸).

فضاهای مسکونی مکان‌های اصلی روزمره هستند که مردم به‌عنوان بخشی از زندگی مدرن خود در آن زندگی می‌کنند (Hasegawa & Lau, 2022: 104). با استفاده از اصول سکونت پایدار، در فرآیند برنامه‌ریزی شهری و بهره‌مندی از ظرفیت‌های سکونتی، می‌توان به‌منظور ارتقا کیفیت محیط بهره جست (شکرگزار و همکاران، ۱۳۹۷: ۹۴). کیفیت محیط سکونتی یکی از موضوعات متداول در زمینهٔ روانشناسی محیطی است که بر روابط بین افراد و محیط سکونتی‌شان در سطوح مختلف (مسکن و محله و شهر) متمرکز است. به‌طور کلی، می‌توان کیفیت محیط را منعکس‌کنندهٔ تفاوت‌ها و شکاف‌های بین امید و انتظارات فرد با تجربیات حاضر وی دانست که بیان‌کننده رضایتمندی از محیط سکونت است. همچنین، رضایت از کیفیت محیط سکونتی یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها برای بالا بردن سطح کیفیت زندگی و رفاه عمومی است و معیاری برای ارزیابی وضعیت مسکن ساکنان، نیازها، ترجیحات، کیفیت زندگی و سطح موفقیت یا شکست پروژه‌های مسکونی محسوب می‌شود (سلطانی‌فرد و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۶). کیفیت محیط سکونتی یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها برای بالا بردن سطح کیفیت زندگی و رفاه عمومی است که خود یکی از مهم‌ترین شاخص‌های کیفیت زندگی است (سپهوند و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۴). سنجش مؤلفه‌های تأثیرگذار در میزان رضایت و عدم رضایت سکونتی شهروندان، برای شناخت وضع موجود سکونتی، تصمیمات نهایی برای بهبود سطح کیفی بخش‌های سکونتی شهروندان و ممانعت از باز تکرار نقایص در دیگر فضاها موثر واقع شود (صادقی و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۲۰). رضایتمندی سکونتی متأثر از طیف گسترده‌ای از شرایط ادراک‌شده عینی و ذهنی است و اغلب جهت ارزیابی ادراکات و احساسات ساکنین از واحد مسکونی، محله و محیط زندگی خویش بکار می‌رود. نهایتاً این مفهوم نشانه‌ای مهم مبنی بر وجود ادراکات مثبت ساکنین نسبت به کیفیت زندگی خویش تلقی می‌شود (آروین و همکاران، ۱۳۹۹: ۸۳). از این‌رو، می‌توان گفت هدف از پژوهش‌های مربوط به رضایتمندی سکونتی، بهبود کیفیت سکونتی ساکنان است تا عواملی که موجب

ایجاد رضایتمندی در آن‌ها می‌شود را تقویت نموده، کیفیت سکونتی افزایش یابد و محیط مطلوبی برای زندگی فراهم شود (Fisher, K & Fuzhong, 2004: 94).

بافت فرسوده جهرم بخش ارزشمندی از ساخت و هویت شهر به شمار می‌رود و امروزه از نظر برنامه‌ریزی و مدیریت شهری اهمیت زیادی دارد. بافت فرسوده جهرم همچون سایر شهرهای ایران و جهان دستخوش تغییرات گسترش شهری شده و تداخل سبک‌ها و شیوه‌های معماری در آن باعث ناهماهنگی بسیاری در چهره آن و فرسوده‌شدن این بافت شهری شده است. بافت فرسوده جهرم خاستگاه اولیه شهر می‌باشد و در زمانی مناسب‌ترین مکان سکونت در شهر بوده ولی امروزه به دلیل معضلات و مشکلات مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و کالبدی جاذبه‌های خود را ازدست‌داده و محل استقرار گروه‌های مختلف جامعه با پایگاه و منزلت اجتماعی پایین شده است (مختاری‌ملک‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۸۰). بافت فرسوده شهر جهرم متأسفانه با معضلات عدیده‌ای روبه‌روست که خود عامل بروز مسائلی همچون مهاجر فرستی، کاهش، انزوای اجتماعی، مسائل زیست‌محیطی و فرسودگی عملکردی شده است (عبادنظامی، ۱۳۸۹: ۲۰؛ عزیزاده دهنزیری، ۱۳۸۷: ۷۰). بنابراین، این مقاله با هدف ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت سکونتی در بافت فرسوده شهر جهرم انجام‌شده است تا با شناخت وضعیت موجود امکان برنامه‌ریزی و دستیابی به وضعیت مطلوب فراهم شود. یکی از مؤلفه‌های کلیدی شهرهای قابل سکونت، رضایت از کیفیت سکونتی ساکنان آن‌هاست (Kabisch et al, 2022: 1858). در این زمینه مطالعاتی چه در خارج و چه داخل ایران نگاشته شده است از جمله:

نتایج تحقیق بیس واس و همکاران (۲۰۲۲) نشان می‌دهد مؤلفه رضایت مسکونی شامل محیط اجتماعی، محیط محله و خدمات و امکانات عمومی به دلیل هجوم مهاجران از روهینگیا، سطح رضایت مسکونی جوامع میزبان اوخیا سی درصد کاهش یافته است. یافته‌های حاصل از پژوهش اثرن و همکاران (۲۰۱۸) بیانگر آن است که میزان رضایتمندی سکونتی شهروندان در مؤلفه‌های محیطی، اجتماعی، فرهنگی متوسط به بالا و در مؤلفه امنیت متوسط به پایین می‌باشد. همچنین از دیگر نتایج این پژوهش می‌توان به این مطلب اشاره نمود که کیفیت محیط با میزان رضایتمندی ساکنان ارتباط مستقیمی دارد. البتوی و همکاران (۲۰۲۲) تأثیر هفت عامل شامل سن، جنسیت، تحصیلات، ساختار خانوار، درآمد، نوع تصدی و مدت اقامت را در کیفیت سکونتی بررسی کرد. این مطالعه به دوازده ویژگی کیفیت مسکن پرداخت که جنبه‌های مربوط به تأمین مسکن، بافت و واحد مسکونی را پوشش می‌دهد. فلثوری باهی و همکاران (۲۰۰۸) در مقاله‌ای با عنوان فرآیندهای شناسایی مکان و رضایتمندی سکونتی، نشان داده‌اند که وجود فضای سبز عمومی، نوع مردمی که روزانه با آن‌ها برخورد می‌شود و کیفیت فضای سبز محیط، بیشترین همبستگی را با میزان رضایت از محیط داشته‌اند. همچنین برخی مطالعات قبلی نشان داده‌اند که هر دو دل‌بستگی فیزیکی مانند مالکیت خانه و مدت اقامت، و پیوندهای اجتماعی، مانند حضور اقوام و دوستانی که در تعهدات مالی و اجتماعی به‌عنوان حامی رفتار می‌شوند، ممکن است رضایت مسکونی را تحت تأثیر قرار دهد (Bach & Smith, 1977: 148; Deane, 1990:66; Speare, 1982: 174). نتایج تحقیق عثمان و همکاران (۲۰۲۱) نشان می‌دهد محیط اجتماعی و رضایت از واحد مسکونی مهم‌ترین عامل رضایت کلی مسکونی در مصر می‌باشد. نتایج به‌دست‌آمده تحقیق سلطانی‌فرد و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد که میزان کیفیت محیط شهری در بعد ذهنی از نسبت بالایی نسبت به بعد عینی برخوردار است. نتایج حاصل از تحلیل‌های آماری تحقیق احمدی و چاره‌جو (۱۴۰۰) نشان می‌دهد ابعاد اجتماعی فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و زیست‌محیطی، میزان کم رضایتمندی ساکنان را از این مجتمع‌ها را در برمی‌گیرد. صادقی و همکاران (۱۳۹۹) به ارزیابی ساختار فضایی شهر و ارتباط آن با رضایتمندی سکونتی مطالعه موردی: منطقه ۱۷ شهر تهران پرداختند. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که متغیرهای

تیین کننده «کیفیت شبکه حمل و نقل معابر» و متغیرهای «کیفیت تسهیلات شهری» در منطقه، ناکارآمد بوده و بافت شهری نیز به علت فرسودگی، ازدحام جمعیت، تراکم بیش از حد ساختمان‌ها و عدم فضاهای باز بین آن‌ها به شدت کیفیت سکونت منطقه را کاهش داده است. ملکی و همکاران (۱۳۹۴) به سنجش رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت سکونتی طرح مسکن مهر مطالعه موردی: شیرین شهر اهواز پرداختند. نتایج حاصله از تجزیه و تحلیل یافته‌ها نشان می‌دهد میانگین رضایت از خدمات ارائه شده در شاخص کالبدی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. شکرگزار و همکاران (۱۳۹۷) به سنجش کیفیت محیط سکونت شهری با رویکرد رضایت‌مندی شهر ارومیه پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که بعد محیطی به عنوان شاخص منفی وضعیت نامناسب، بعد اجتماعی - فرهنگی وضعیت تقریباً خوب، و دیگر ابعاد شامل اقتصادی، کالبدی و مدیریتی گویای پایین بودن رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت سکونت می‌باشد. اله‌یاری اصلی ارده و همکاران (۱۳۹۶) به سنجش کیفیت محیط سکونت محلات شهری خرمشهر و رشت پرداختند. بر اساس نتایج حاصل، در محله بلوار خرمشهر، شاخص‌های اجتماعی محیط و کیفیت واحد مسکونی در سطح مطلوب و شاخص‌های دسترسی، ویژگی‌های فیزیکی محیط و خدمات عمومی کمتر از سطح متوسط کیفیت قرار گرفته‌اند و در محله ضیابری، شاخص‌های دسترسی، ویژگی‌های اجتماعی محیط، کیفیت واحد مسکونی و خدمات عمومی بیشتر از سطح متوسط کیفیت هستند. بر اساس نتایج پژوهش محمدی و تفکری (۱۳۹۴) ویژگی‌های کالبدی و شاخص‌های مربوط به آن در مقایسه با دو ویژگی دیگر یعنی کیفیت کارکردی و محتوایی پایین‌ترین سطح کیفیت سکونت را در منطقه ۱۲ تهران را به خود اختصاص داده‌اند و شاخص‌های مربوط به ویژگی‌های محتوایی در مقایسه با شاخص‌های دیگر در سطح بالاتری قرار دارند.

هدف تحقیق حاضر بررسی و شناخت شاخص‌های موثر کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم در جهت بهبود کیفیت سکونت می‌باشد. آنچه مشخص است تاکنون مطالعه جامعی برای مؤلفه‌های موثر بر کیفیت سکونت بافت‌های فرسوده انجام نشده و این امر می‌تواند ناشی از عدم وجود ابعاد و شاخص‌های استاندارد باشد که بر اساس آن کیفیت سکونت مورد تحلیل و ارزیابی قرار داد. نتایج این پژوهش با وجود مشابهت‌هایی که با پژوهش‌های دیگر در ابعاد گوناگون موضوع دارد، دارای وجوه متمایزکننده‌ای است که در تحقیقات دیگران بررسی نشده است. این موضوع می‌تواند از جمله نقاط قوت و جزء نوآوری‌های تحقیق تلقی شود. پژوهش‌های پیشین در راستای رسیدن به اهداف پژوهش حاضر یاری کرده‌اند تا بتوانیم به خوبی مسائل و معیارهای مرتبط با موضوع تحقیق را شناسایی کنیم. بدین صورت، با توجه به پژوهش‌های اشاره شده در این تحقیق، که در زمینه تحقیق حاضر انجام گرفته، می‌توان این گونه بیان کرد، پژوهش‌های مشترک در حوزه مطالعاتی کیفیت سکونت تعداد معدودی است و در این زمینه، در کشور و به ویژه در شهر جهرم خلأ مطالعاتی نسبتاً زیادی وجود دارد. در نتیجه، مبنای برنامه‌ریزی و اقدام عملی قرار دادن چنین پژوهش‌هایی نمی‌تواند احتمال ارتقای کیفیت سکونت در بافت‌های فرسوده را آن گونه که، مردم ساکن در این بخش شهر انتظار دارند، محقق سازد. در نهایت اینکه؛ با توجه به اینکه، بافت‌های فرسوده و تاریخی شهرها به لحاظ بافت جمعیتی و تنوع بافت سکونت می‌باشد، به نظر می‌رسد ضروری است تا تحقیقات سازمان‌یافته‌ای بر روی موضوع حاضر در این بخش شهرها به ویژه شهر جهرم صورت پذیرد. از این رو، پژوهش حاضر در این زمینه‌ها دارای نوآوری می‌باشد. همچنین، موضوع حاضر به لحاظ موضوع، روش و محتوا با تحقیقات پیشین متفاوت است.

روش پژوهش

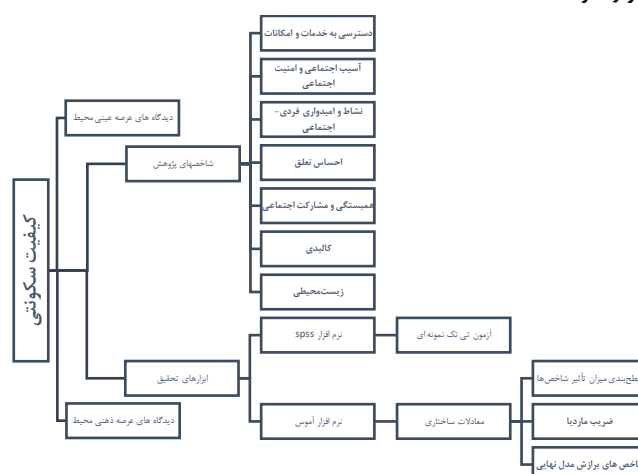
مطالعه حاضر بر دیدگاه ساکنان متمرکز است. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ روش، توصیفی - تحلیلی است. گردآوری اطلاعات با روش‌های مطالعات کتابخانه‌ای و پیمایش میدانی و ابزار پرسشنامه انجام گرفته است. حجم نمونه برای پر کردن پرسشنامه توسط فرمول کوکران تعیین و به تعداد ۳۲۱ نفر تعیین شده است. روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش نمونه‌گیری تصادفی ساده است. برای تعیین اعتبار پرسشنامه، از نظر اساتید و اعضای هیئت‌علمی دانشگاه و بررسی پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ انجام گردید. شاخص‌های ارزیابی کیفیت سکونتی شامل ابعاد و زیر شاخص‌ها در جدول شماره یک آمده است.

جدول ۱. شاخص‌ها و زیر شاخص‌های ارزیابی کیفیت سکونتی

منبع	زیر شاخص	شاخص
ذکر و همکاران، ۲۰۱۱؛	اعتیاد، امنیت، رفتار بزهکارانه، نیروی انتظامی	آسیب و امنیت اجتماعی
شیخ بیگلر، ۱۳۹۶؛ سعیدی مطلق و براتی، ۱۴۰۰	خوش‌نامی محله، مناسب بودن محله؛ حس تعلق و عرق، تمایل به جابجایی	احساس تعلق
حیدری سورشجانی و همکاران، ۱۴۰۲؛ اژن و همکاران (۲۰۱۸)	دسترسی مراکز، پارکینگ، ترافیک، دسترسی به نقاط	دسترسی به خدمات
میمندی پاریزی، ۱۳۹۵؛ میمندی پاریزی و همکاران، ۱۳۹۴، گان و همکاران، ۲۰۱۹، روانگ و وانگ، ۲۰۱۶؛ میمندی پاریزی و همکاران، ۱۳۹۴، سعیدی مطلق و براتی، ۱۴۰۰؛ اژن و همکاران (۲۰۱۸)	ظاهر و سطح بافت، آلودگی صوتی	زیست‌محیطی
سعیدی مطلق و براتی، ۱۴۰۰؛ احمدی و چاره‌جو، ۱۴۰۰؛ درستکار و ودایع خیری، ۱۳۹۸	مصالح و مقاومت ساختمان، روشنایی	کالبدی
گان و همکاران، ۲۰۱۹؛ کایجی، ۲۰۲۲	تاریخچه محله، آشنایی با همسایگان، مشارکت در امور محله	همبستگی و مشارکت
	رضایت از خود و سرزندگی	نشاط و امیدواری

کیفیت سکونتی بافت فرسوده در نهایت یافته‌های پژوهش با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزار

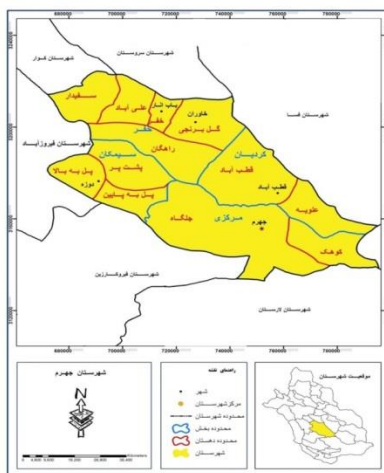
Amos و spss مورد تحلیل قرار گرفت.



شکل ۱. مدل تحقیق

محدوده مورد مطالعه

شهر جهرم دارای جمعیت ۱۴۳۱۲۶ نفر (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵: ۱۱۳)، به‌عنوان یکی از شهرهای میانی کشور در جنوب استان فارس قرار گرفته است (یغفوری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۸). بافت فرسوده جهرم حدود دویست هکتار از مساحت شهر را در برمی‌گیرد و دارای دو محدوده اصلی می‌باشد که شامل دو محدوده شرقی و غربی می‌باشد (مختاری ملک‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۹۴). فرسودگی سازه‌های موجود در این بافت‌ها در برابر حوادث طبیعی تهدیدی جدی برای جان ساکنان این مناطق محسوب می‌شود (زیاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۶). در محدوده غربی با وارد شدن به بلوک‌های داخلی بافت و فاصله گرفتن از خیابان‌های اصلی، بر شدت فرسودگی افزوده می‌شود و همچنین بافت مورد مطالعه از تراکم جمعیتی بسیار بالایی در ارتباط با کل شهر برخوردار است. طبق بررسی‌های پژوهشگران گذشته، الگوی مهاجرت جمعیت به بافت مورد مطالعه، بیشتر از شهرها و روستاهای هم‌جوار است. (زنگی‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۲۰) افتتاح دفاتر تسهیلاتی در بافت فرسوده جهرم اقدام مثبتی است که در سال‌های اخیر از سوی شهرداری این شهر به‌منظور تسهیل در صدور پروانه‌های ساختمانی و مجوزهای لازم صورت پذیرفته است (شرکت بازآفرینی شهری ایران، ۱۳۹۵: ۱).



شکل ۲. موقعیت شهر جهرم

منبع مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵: ۶۵

یافته‌ها

توصیف آماری ویژگی‌های نمونه از لحاظ جنس نشان داد که مردان به میزان ۱۸۴ نفر (۵۷/۳۲ درصد) و ۱۳۷ نفر (۴۲/۶۸ درصد) از آنان زنان بودند. همچنین، میزان ۳۳/۶۴ درصد از مشارکت‌کنندگان دارای تحصیلات کارشناسی با بیشترین فراوانی به دست آمد جدول (۳). بررسی میانگین توصیفی شاخص‌ها و ابعاد پژوهش بیانگر این بود که میانگین شاخص‌های پژوهش در بازه عددی ۲/۲۷ الی ۳/۳۴ قرار دارد. در این خصوص میانگین شاخص همبستگی و مشارکت اجتماعی برابر ۳/۳۴ دارای بیشترین میانگین و میانگین بعد کیفیت سکونتی در حالت کلی برابر ۲/۷۱ با انحراف استاندارد ۰/۴۵ به دست آمد جدول (۳).

جدول ۳. بررسی آمار توصیفی شاخص‌ها و ابعاد پژوهش

شاخص / بعد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
دسترسی به خدمات و امکانات	۲/۵۲	۰/۵۸	۱	۴/۲
آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی	۳/۱	۰/۶۸	۱/۲۵	۴/۷۵
نشاط و امیدواری فردی-اجتماعی	۲/۵۴	۰/۶۹	۱	۴/۶۷
احساس تعلق	۲/۷۹	۰/۷۷	۱	۴/۵
همبستگی و مشارکت اجتماعی	۳/۳۴	۰/۷۶	۱/۳۳	۴/۶۷
کالبدی	۲/۴۱	۰/۵۹	۱	۴
زیست‌محیطی	۲/۲۷	۰/۶۶	۱	۴/۳۳
کیفیت سکونت بافت فرسوده	۲/۷۱	۰/۴۵	۱/۴۸	۳/۴

برای ارزیابی وضعیت کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. آزمون فوق در سطح اطمینان ۹۹٪ انجام شد. در این رابطه با توجه به ۵ طیفی بودن گویه‌ها، وضعیت شاخص‌های کیفیت سکونت بافت فرسوده در سطح متوسط یا نرمال (۳) مورد آزمون قرار گرفت. نتایج به‌دست‌آمده از جدول (۴) بیانگر این می‌باشد که وضعیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم در وضعیت نامناسب قرار دارد، در این خصوص میزان آماره t با درجه آزادی ۳۲۱ برای کیفیت سکونت بافت فرسوده برابر $-۱۱/۳۸$ در سطح اطمینان یا معناداری $p \leq ۰/۰۱$ به دست آمد. بررسی وضعیت شاخص‌های کیفیت سکونت در شهر جهرم نیز بیانگر این بود که وضعیت شاخص‌های آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی و همبستگی و مشارکت اجتماعی بالاتر از سطح نرمال و برای شاخص‌های دسترسی به خدمات و امکانات، نشاط و امیدواری فردی-اجتماعی، احساس تعلق، کالبدی و زیست‌محیطی در نمونه مورد مطالعه در وضعیت نامناسبی قرار دارد. نتایج آزمون برای شاخص‌های ذکر شده با درجه آزادی ۳۲۱ و در سطح اطمینان $p \leq ۰/۰۱$ به دست آمد، بنابراین بر اساس نتایج به‌دست‌آمده و بررسی کیفیت سکونت در حالت کلی می‌توان چنین استنباط کرد که وضعیت کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم در وضعیت نامناسبی قرار دارد.

جدول ۴. ارزیابی وضعیت کیفیت سکونت در شهر جهرم بر اساس آزمون تی تک نمونه‌ای

شاخص	سطح نرمال Test value = 3			
	اختلاف میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	آماره t
دسترسی به خدمات و امکانات	-۰/۴۷	۰/۵۸	۳۲۰	-۱۴/۵
آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی	۰/۱	۰/۶۸	۳۲۰	۲/۶۵
نشاط و امیدواری فردی-اجتماعی	-۰/۴۶	۰/۶۹	۳۲۰	-۱۱/۹۶
احساس تعلق	-۰/۲۱	۰/۷۷	۳۲۰	-۴/۷۹
همبستگی و مشارکت اجتماعی	-۰/۳۴	۰/۷۶	۳۲۰	۸/۰۵
کالبدی	-۰/۵۹	۰/۵۹	۳۲۰	-۱۸/۰۳
زیست‌محیطی	-۰/۷۳	۰/۶۶	۳۲۰	-۱۹/۶۷
کیفیت سکونت بافت فرسوده	-۰/۲۹	۰/۴۵	۳۲۰	-۱۱/۳۸

ابتدا برای مناسب بودن داده‌ها جهت استفاده در معادلات ساختاری از شاخص‌های ضریب چولگی (برای تقارن نما و میانگین) و ضریب کشیدگی برای افراستگی یا بلندی توزیع داده‌ها، همبستگی پیرسون برای ارتباط درونی شاخص‌ها، استفاده شد. میزان چولگی و کشش در بازه (± ۱) قرار گرفت که بیانگر تقارن نما و میانگین و برافراستگی داده‌ها از لحاظ توزیع نرمال داده‌های پژوهش است. نتایج تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون نیز بیانگر این بود که بین تمام گویه‌های

پژوهش در هر شاخص به صورت دوجه دو رابطه مثبت و معنادار در سطح اطمینان $p \leq 0.01$ و $p \leq 0.01$ وجود داشت. بنابراین داده‌های پژوهش برای تجزیه و تحلیل بر اساس ساختار عاملی مناسب و قابل قبول بوده و می‌توان از مدل معادلات ساختاری (تحلیل عامل مرتبه دوم) استفاده نمود. در این خصوص با توجه به زیاد بودن تعداد گویه‌های پژوهش و حجم زیاد جداول به صورت تفکیکی از ذکر جزء به جزء آن‌ها خودداری شد و نتایج همبستگی پیرسون ضرایب چولگی و کشیدگی در سطح شاخص‌های پژوهش در جدول (۵) بیان شد. نتایج تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون نیز بیانگر این بود که بین متغیرهای پژوهش با یکدیگر رابطه مثبت و معنادار در سطح اطمینان $p \leq 0.05$ وجود دارد.

جدول ۵. بررسی میانگین، چولگی، کشش و همبستگی ابعاد پژوهش

شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
دسترسی	۱						
آسیب	۰/۵۵**	۱					
نشاط	۰/۴۴**	۰/۴۲**	۱				
حس تعلق	۰/۴۵**	۰/۴۷**	۰/۴۵**	۱			
همبستگی	۰/۵۳**	۰/۵۰**	۰/۴۲**	۰/۵۷**	۱		
کالبدی	۰/۱۹**	۰/۱۴*	۰/۱۶**	۰/۳۰**	۰/۲۸**	۱	
زیست محیطی	۰/۲۲**	۰/۱۹**	۰/۲۱**	۰/۳۳**	۰/۲۵**	۰/۱۶**	۱
چولگی	-۰/۳۱	-۰/۲۱	-۰/۱۵	-۰/۳۵	-۰/۶۳	-۰/۳۲	-۰/۴۹
کشیدگی	-۰/۱۷	-۰/۵۳	-۰/۲۱	-۰/۵۵	-۰/۵۶	-۰/۳۵	-۰/۰۵

0.05 > **P ≤ 0.01 *P ≤ 0.05 ns

به منظور ارزیابی نیکویی برازش مدل از شاخص‌های مطلق (برازندگی مدل) نسبت کای اسکوئر^۱، درجه آزادی^۲، نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی و شاخص‌های نسبی ریشه خطای میانگین مجذورات برآورد^۳، شاخص برازش تطبیقی^۴، شاخص برازش افزایشی^۵ استفاده شد. جدول (۶) به بررسی شاخص‌های مورد نظر در مدل پرداخته است. تحلیل‌ها نشان داد که شاخص‌های برازش مدل در محدوده قابل قبول قرار داشته و دارای برازش خوبی بوده و شاخص $RMSEA$ ، که مهم‌ترین شاخص در این زمینه هست برابر 0.059 به دست آمد که بیانگر این است که مدل مذکور در سطح بسیار مناسب قرار دارد. لازم به ذکر است برای رسیدن به برازش استخراجی مطلوب، از استراتژی‌های آرایشی و پیرایشی استفاده شد. یعنی شاخص‌های فاقد بار عاملی معنادار و دارای اثر سوء از مدل نهایی حذف و مسیرهای همبستگی پیشنهادی بر اساس ماتریس کوواریانس ترسیم شد.

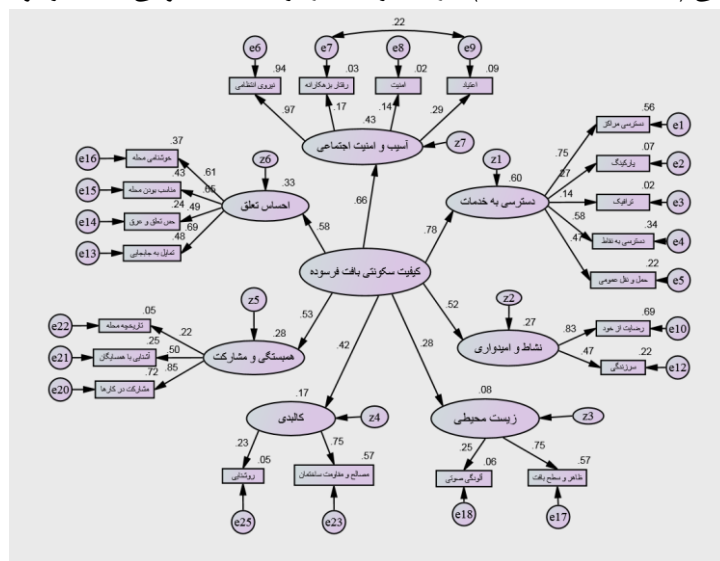
جدول ۶. شاخص‌های برازش مدل نهایی

آیتم	CFI	IFI	RMSEA	CMIN/DF	DF	CMIN
برازش استخراجی	۰/۹۱۰	۰/۹۱۳	۰/۰۵۹	۲/۵۱	۲۱۲	۷۴۴/۵
برازش مطلوب	≤ ۰/۹	≤ ۰/۹	≥ ۰/۰۸	۱ الی ۳	+	+

شکل (۲) به بررسی و شناخت شاخص‌های موثر کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم در جهت بهبود کیفیت

1. CMIN
2. DF
3. RMSEA
4. CFI
5. IFI

سکونت پرداخته است. بر اساس نتایج به دست آمده میزان ضریب بتا یا بار عاملی استاندارد شده برای شاخص دسترسی به خدمات و امکانات برابر ۰/۷۸ در سطح معناداری ۰/۰۰۱ به دست آمد که بیانگر این بود که بیشترین تأثیر در کیفیت سکونتی بافت فرسوده شهر جهرم دارد در این زمینه نقش و اثر دسترسی به مراکز درمانی، خرید، تفریحی، ورزشی، مذهبی، آموزشی و غیره از سایر شاخص‌های دسترسی بیشتر بود که میزان بار عاملی آن برابر ۰/۷۵ شد، این امر بیانگر این است که هرچه مراکز خدماتی بیشتر و قابل دسترسی تر باشد در بهبود کیفیت سکونت در بافت‌های فرسوده به ویژه بافت فرسوده شهر جهرم نقش و اثرگذاری شگرفی دارد. از دیگر عوامل مهم در این زمینه می‌توان به وضعیت دسترسی به سایر نقاط شهر وضعیت ایستگاه‌ها و حمل و نقل عمومی اشاره کرد. در رابطه با دیگر شاخص‌های پژوهش، آسیب‌های اجتماعی و امنیت اجتماعی ($\beta=0/66, P=0/001$)، احساس تعلق ($\beta=0/58, P=0/001$)، همبستگی و مشارکت اجتماعی ($\beta=0/53, P=0/001$)، نشاط و امیدواری فردی و اجتماعی ($\beta=0/52, P=0/001$)، بعد کالبدی ($P=0/001$)، $\beta=0/42$ و زیست محیطی ($\beta=0/28, P=0/001$) دارای اثر معنادار بر کیفیت سکونتی بافت فرسوده در شهر جهرم است.



شکل ۲. بررسی شاخص‌های اثرگذار کیفیت سکونتی بافت فرسوده در شهر جهرم

جدول (۷) نتایج به دست آمده از مدل ساختاری و سطح بندی میزان تأثیر شاخص‌های پژوهش بر کیفیت سکونتی بافت فرسوده در شهر جهرم، نشان می‌دهد. در این خصوص بارهای عاملی یا ضرایب رگرسیونی استاندارد شده کمتر از ۰/۳ و معنادار در سطح اثر ضعیف، بالاتر از ۰/۳ در سطح اثر قابل قبول، بالاتر از ۰/۴ در سطح اثر متوسط و بیشتر از ۰/۵ در سطح اثر قوی و بالاتر از ۰/۷ در سطح اثر خیلی قوی قرار دارد.

جدول ۷. بررسی سطح اثر شاخص‌ها بر کیفیت سکونتی بر اساس ضرایب رگرسیونی در مدل معادلات ساختاری

شاخص	انحراف معیار	آماره t	ضریب رگرسیونی		سطح	سطح اثر
			غیر استاندارد	استاندارد		
دسترسی به خدمات و امکانات	۰/۱۹	۹/۹۸	۱/۹۵	۰/۷۷۷	۰/۰۰۰	خیلی قوی
آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی	۰/۲۴	۱۰/۲۶	۲/۵۳	۰/۶۵۶	۰/۰۰۰	قوی
نشاط و امیدواری فردی-اجتماعی	۰/۲۵	۶/۹۴	۱/۷۱	۰/۵۱۸	۰/۰۰۰	قوی
احساس تعلق	۰/۲۸	۶/۹۷	۱/۹۹	۰/۵۷۷	۰/۰۰۰	قوی
همبستگی و مشارکت اجتماعی	۰/۲۶	۷/۳۴	۱/۸۸	۰/۵۳۲	۰/۰۰۰	قوی
کالبدی	۰/۲۳	۴/۸۱	۱/۱۱	۰/۴۱۵	۰/۰۰۰	متوسط
زیست محیطی	۰/۲۲	۳/۲۳	۰/۷۱	۰/۲۷۹	۰/۰۰۱	ضعیف

بحث

پژوهش‌های متعددی در خصوص شناسایی و ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت سکونتی انجام شده است و تأکید عمده آن بر کل فضای یک جامعه شهری انجام شده است، اما کمتر به بافت‌های فرسوده شهرهای میانی توجه شده است. نکته مهم در پژوهش‌های پیشین تأکید بر درک دیدگاه‌های متنوع تأثیرگذار در یک موضع بوده است (رویکرد موضعی به کیفیت سکونت)، اما مطالعات نظری موجود بیانگر این واقعیت است که ادبیات نظری کیفیت سکونت بر یک گروه خاصی از مؤلفه‌ها معطوف است و رویکردی که همه مؤلفه‌ها و به‌ویژه مؤلفه‌های موثر در بافت‌های فرسوده در شهرهای میانی را مدنظر قرار دهد مورد غفلت واقع شده است (رویکرد موضعی و موضوعی به کیفیت سکونت به صورت توأمان). این پژوهش با هدف ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت سکونت به دنبال ترسیم سطوح اثرگذاری و شناسایی اثرگذاری هر یک از مؤلفه‌ها می‌باشد بدین منظور این پژوهش تلاش کرده تا با استفاده از چارچوب نظری و روش معادلات ساختاری، چارچوب سطح‌بندی اثرگذاری مؤلفه‌های تأثیرگذار در کیفیت سکونت بافت‌های فرسوده شهرهای میانی را تدوین کند. بنابراین بر اساس نتایج توصیفی و استنباطی از پژوهش می‌توان چنین استنباط کرد که وضعیت کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر چهارم در سطحی نامناسب قرار داشته و شاخص‌های کیفیت سکونت در این زمینه دارای نقش شگرفی هستند که با بهبود وضعیت این شاخص‌ها نظیر سطح دسترسی‌ها، کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش امنیت اجتماعی و سایر موارد در جهت بهینه‌تر شدن کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر چهارم اقدام کرد. با توجه به این تفاسیر و نتایج بدست آمده می‌توان گفت که شاخص دسترسی به خدمات و امکانات دارای سطوح اثرگذاری خیلی قوی و شاخص‌های آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی، نشاط و امیدواری فردی-اجتماعی، داشتن حس تعلق و همبستگی و مشارکت اجتماعی دارای سطح اثرگذاری قوی بر کیفیت سکونت بافت فرسوده در نمونه مورد مطالعه است. در این زمینه بعد زیست‌محیطی دارای سطح اثری ضعیف‌تر نسبت به شاخص‌های پژوهش بود.

نتیجه‌گیری

در دهه‌های اخیر هم‌زمان با فراگیر شدن مشکلات عدیده شهرها، مفاهیمی چون افزایش کیفیت محیط در ابعاد مختلف اجتماعی و کالبدی و اقتصادی در جهت مقابله با مشکلات فوق مطرح شده‌اند. به طوری که، امروزه افزایش کیفیت محیط شهرها یکی از اهداف مهم طرح‌های شهری می‌باشد. متأسفانه اکثر مطالعات در زمینه رضایت مسکونی در کشورهای غربی انجام شده است. این مطالعات میزان رضایت کاربران از محیط خود، عواملی که باعث رضایت یا نارضایتی می‌شوند و مدل‌هایی که ممکن است رضایت را توضیح دهند، بررسی کرده‌اند. باین‌حال، تحقیقات بسیار کمی وجود دارد تا به ما اطلاع دهد که آیا نتایج مطالعات قابل‌تعمیم به سایر کشورهای کمتر توسعه‌یافته است یا خیر. از این‌رو، تحقیقات بیشتری در زمینه‌های دیگر برای آزمایش تعمیم‌پذیری نتایج و مدل‌های توسعه‌یافته در زمینه‌های غربی مورد نیاز است. علاوه بر این، اکثر مطالعاتی که کیفیت سکونت را مورد بررسی قرار می‌دهند، بیشتر بر ویژگی‌های اجتماعی و مدیریتی مسکن متمرکز شده‌اند تا ویژگی‌های فیزیکی آن. از این‌رو، این مطالعات حاضر به بررسی هم‌زمان شاخص‌های دسترسی به خدمات و امکانات، آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی، نشاط و امیدواری فردی-اجتماعی، احساس تعلق، همبستگی و مشارکت اجتماعی و مؤلفه‌های کالبدی و زیست‌محیطی پرداخته است. در این پژوهش، برای ارزیابی وضعیت کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر چهارم از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج به‌دست آمده بیانگر این می‌باشد که وضعیت سکونت در بافت فرسوده شهر چهارم در وضعیت نامناسب قرار دارد در این زمینه نتایج تحقیق حاضر هم‌راستا را

تحقیق محمدی و تفکری (۱۳۹۴) می‌باشد. بررسی وضعیت شاخص‌های کیفیت سکونت در شهر جهرم نیز بیانگر این بود که وضعیت شاخص‌های آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی و همبستگی و مشارکت اجتماعی بالاتر از سطح نرمال و برای شاخص‌های دسترسی به خدمات و امکانات، نشاط و امیدواری فردی - اجتماعی، احساس تعلق، کالبدی و زیست‌محیطی در نمونه مورد مطالعه در وضعیت نامناسبی قرار دارد. در این زمینه نتایج تحقیق حاضر هم‌راستا با تحقیقات الهیاری اصلی ارده و همکاران (۱۳۹۶)، ملکی و همکاران (۱۳۹۴)، احمدی و چاره‌جو (۱۴۰۰)، عثمان و همکاران (۲۰۲۱)، کابیچ (۲۰۲۲) و البتاوی و همکاران (۲۰۲۲) می‌باشد. در حالت کلی می‌توان چنین استنباط کرد که وضعیت کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم در وضعیت نامناسبی قرار دارد. همچنین، بر اساس نتایج به‌دست‌آمده میزان ضریب بتا یا بار عاملی استاندارد شده برای شاخص دسترسی به خدمات و امکانات بیشترین تأثیر در کیفیت سکونت بافت فرسوده شهر جهرم دارد. در این زمینه، نقش و اثر دسترسی به مراکز درمانی، خرید، تفریحی، ورزشی، مذهبی، آموزشی و غیره از سایر شاخص‌های دسترسی بیشتر بود که میزان بار عاملی آن برابر ۰/۷۵ شد، این امر بیانگر این است که هرچه مراکز خدماتی بیشتر و قابل‌دسترس‌تر باشد در بهبود کیفیت سکونت در بافت‌های فرسوده به‌ویژه بافت فرسوده شهر جهرم نقش و اثرگذاری شگرفی دارد. از دیگر عوامل مهم در این زمینه می‌توان به وضعیت دسترسی به سایر نقاط شهر وضعیت ایستگاه‌ها و حمل‌ونقل عمومی اشاره کرد. بنابراین وضعیت کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم در سطحی نامناسب قرار داشته و شاخص‌های کیفیت سکونت در این زمینه دارای نقش شگرفی هستند که با بهبود وضعیت این شاخص‌ها نظیر سطح دسترسی‌ها، کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش امنیت اجتماعی و سایر موارد در جهت بهینه‌تر شدن کیفیت سکونت در بافت فرسوده شهر جهرم اقدام کرد. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که برای ساکنان مهم است که وضعیت فیزیکی مسکن بهبود یابد. علاوه بر این، دسترسی به امکانات، دسترسی به خدمات نیز باید بهبود یابد. تحقیق حاضر نشان داد که رضایت از کیفیت سکونت نه تنها با رضایت از خانه بیان نمی‌شود. بلکه عمدتاً با ارزیابی مردم از جو اجتماعی (دسترسی به خدمات، آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی، نشاط و امیدواری فردی - اجتماعی، همبستگی و مشارکت اجتماعی و احساس تعلق) در محله آشکار می‌شود.

تقدیر و تشکر

بنا بر اظهار نظر نویسنده مسئول، این مقاله دارای حامی مالی نبوده است.

منابع

- آروین، محمود؛ فرجی، امین؛ آزند، مرتضی. (۱۳۹۹). تأثیر رضایتمندی سکونت بر ماندگاری جمعیت در طرح‌های مسکن مهر شهر بهبهان. *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۱(۴۱)، ۸۳-۹۸. [Dor: 20.1001.1.22285229.1399.11.41.6.5](https://doi.org/10.22108/SPPL.2020.116756.1378)
- احمدی، پروین و چاره‌جو، فرزین. (۱۴۰۰). بررسی میزان رضایتمندی ساکنان مسکن مهر از کیفیت سکونت آن با رویکردی ویژه به شاخص‌های مسکن پایدار نمونه موردی: مسکن مهر شهرک بهاران. *برنامه‌ریزی فضایی*، ۱۱(۱)، ۱۵۱-۱۷۸. <https://doi.org/10.22108/SPPL.2020.116756.1378>
- حاجی‌زاده، فاطمه؛ میرکریمی، سید حامد؛ سلمان ماهینی، عبدالرسول؛ محمدزاده، مرجان. (۱۳۹۹). سنجش و زون‌بندی کیفی محیط سکونت شهری با تأکید بر تصویر ذهنی شهروندان. *مطالعه موردی: شهر گرگان. آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۰(۳۷)، ۲۹-۴۲. <https://doi.org/10.30488/GPS.2020.153102.2912>
- حیدری‌سورشجانی، رسول؛ دولتیاریان، کامران؛ شاطریان، محسن. (۱۴۰۲). سنجش کیفیت محیط شهری بر مبنای رضایتمندی سکونت (مطالعه موردی: شهر نورآباد). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۸(۱)، ۳۷-۵۰. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.25385968.1402.18.1.4.1>

- درستکار، احسان و ودایع خیری، رقیه. (۱۳۹۸). سنجش کیفیت زندگی بر مبنای رضایتمندی سکونتی (مورد مطالعه: محله گلشن تهران). *علوم و تکنولوژی محیط زیست*، ۲۱(۱۰)، ۲۴۵-۲۵۷. <https://doi.org/10.22034/jest.2019.11120>
- رفعیان، مجتبی؛ عسکری، علی؛ عسگرزاده، زهرا. (۱۳۸۸). رضایتمندی شهروندان از محیط‌های سکونتی شهری. *علوم محیطی*، ۱۷(۱)، ۶۷-۵۷.
- زنگی آبادی، علی؛ خسروی، فرامرز؛ صحرایان، زهرا. (۱۳۹۰). استخراج شاخص‌های شناسایی بافت فرسوده شهری با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (مطالعه موردی: بافت فرسوده شهر جهرم)، *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی (پژوهش‌های جغرافیایی)*، ۷۸، ۱۱۷-۱۳۶.
- زیاری، کرامت‌الله؛ روستا، مجتبی؛ رفیعیان، سجاد؛ دلوی، مرجان. (۱۴۰۰). نقش مشارکت‌های مردمی در ساماندهی بافت فرسوده شهر جهرم. *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۱۵۳(۱)، ۳۵-۴۶. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2020.104307.1006780>
- سپهوند، فرخنده؛ تقدیسی، احمد؛ رضوانی، محمدرضا. (۱۴۰۰). ارزیابی کیفیت محیط سکونتی در روستاهای پیرا شهری (مورد مطالعه: شهرستان شیراز). *پژوهش‌های روستایی*، ۱۲(۱)، ۱۱۰-۱۲۵. <https://doi.org/10.22059/JRUR.2020.298184.1471>
- سعیدی مطلق، محمدحسن و براتی، ناصر. (۱۴۰۰). تأثیر شاخص‌های کیفیت ادراک محیط سکونتی بر کنش متقابل اجتماع پیوسته در محله باغ شاطر تهران. *مطالعات شهری*، ۱۰(۳۸)، ۶۳-۷۶. <https://doi.org/10.34785/J011.2021.617>
- سلطانی فرد، هادی؛ عبدالملکی، مونا؛ موسوی، مریم سادات؛ زنگانه، احمد. (۱۴۰۱). ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت سکونتی در محلات تاریخی شهر سبزوار (مطالعه موردی: محله تاریخی سرده). *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۴(۱)، ۲۱-۴۳. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2020.255560.1007678>
- شرکت بازآفرینی شهری ایران (۱۳۹۵) نگاهی به بافت فرسوده جهرم، mehrnnews.com/xGmVw
- شکرگزار، اصغر؛ نعمتی علیکان، حسین؛ شکاک نالوس، عزیز؛ عابدینی، غلامرضا. (۱۳۹۷). سنجش کیفیت محیط سکونت شهری با رویکرد رضایتمندی مبتنی بر دیدگاه تجربی (موردی: شهر ارومیه). *مطالعات محیطی هفت حصار*، ۶(۲۴): ۱۰۵-۹۳.
- شیخ بیگلر، رعنا. (۱۳۹۶). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر ثبات سکونت در شهرها و محله‌های شهری (مطالعه موردی: شهر اراک). *آمایش جغرافیایی فضا*، ۷(۲۳)، ۱۵۱-۱۷۲.
- صادقی، علی؛ حسینی، اعظم؛ فلاح خورسند، مرتضی. (۱۳۹۹). ارزیابی ساختار فضایی شهر و ارتباط آن با رضایتمندی سکونتی مطالعه موردی: منطقه ۱۷ شهر تهران. *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۲(۴)، ۵۲۰-۵۳۷.
- عبانظامی، علی. (۱۳۸۹). *طراحی شهری در بافت فرسوده شهری با رویکرد ساختاری راهبردی (نمونه موردی: بافت فرسوده شهر جهرم)*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی.
- عظیمی مهرورز، المیرا؛ میری، حسین؛ فرزادمنش، مریم (۱۴۰۲). بررسی تأثیر تعلق مکانی و کیفیت محیطی بر ارتقاء رضایتمندی شهروندان از محلات (مطالعه موردی: محله کشاورز منطقه ۶ تهران). *تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۳(۶۸)، ۳۸۲-۳۶۵. doi.org/10.52547/jgs.23.68.365
- علیزاده دهبیری، راضیه. (۱۳۸۷). *ارزیابی کیفیت محیط شهری در بافت مرکزی (تاریخی) شهر جهرم*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی.
- علیزاده، جابر و محمدی، جمال. (۱۳۹۹). تحلیلی بر تأثیر سطح رضایت از پایداری کالبدی محیطی بر مؤلفه‌های کیفیت زندگی ساکنان در محلات شهری. نمونه موردی: اردبیل. *آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۰(۳۸)، ۱۹۷-۲۱۸. <https://doi.org/10.30488/GPS.2020.195736.3081>
- کرکه آبادی، زینب؛ سیدعلیان، انسبه؛ عبدی، کمیل. (۱۳۹۸). بررسی شاخص‌های زیست‌محیطی مؤثر بر رضایتمندی شهروندان از کیفیت محیط زندگی شهری. مطالعه موردی: شهر سمنان. *آمایش جغرافیایی فضا*، ۹(۳۲)، ۲۳۳-۲۴۸. <https://doi.org/10.30488/GPS.2019.91907>
- محمدی، جمال و تفکری، اکرم. (۱۳۹۴). سنجش شاخص‌های کیفیت محیط در بافت‌های فرسوده شهری (نمونه موردی: محله امامزاده یحیی منطقه ۱۲ تهران)، *برنامه‌ریزی و آمایش فضا*، ۱۹(۱)، ۱۰۹-۱۲۶.
- مختاری ملک‌آبادی، رضا؛ ابراهیمی، مهدی؛ کرمی، آمنه. (۱۳۹۴). تدوین استراتژی‌های راهبردی بهسازی و نوسازی بافت فرسوده شهر جهرم با استفاده از مدل SWOT. *آمایش محیطی*، ۸(۲۹)، ۱۷۷-۲۰۰.
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۵). *سالنامه آماری استان فارس*، انتشارات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان فارس.

- میمندی پاریزی، صدیقه. (۱۳۹۵). سنجش و ارزیابی رضایتمندی شهروندان از سنجه‌های پایداری (نمونه موردی: شهر کرمان). *آمایش جغرافیایی فضا*، ۶(۲۱)، ۱۴۱-۱۵۹.
- یغفوری، حسین؛ فتوحی، صمد؛ بهشتی‌فر، جاسم. (۱۳۹۴). تحلیل توزیع فضایی مکانی خدمات بهداشتی درمانی و مکان گزینی بهینه آن نمونه موردی: مراکز بیمارستانی شهر جهرم. *جغرافیا و توسعه*، ۱۳(۳۸)، ۱۳-۳۰.
<https://doi.org/10.22111/GDIJ.2015.1927>

References

- Ahmadi, P., & Charehjo, F. (2021). Investigating the Level of Residents' Satisfaction with the Residential Quality of the Mehr Housing Project Focusing on Sustainable Housing Indicators. *Spatial Planning*, 11(1), 151-178. doi: 10.22108/sppl.2020.116706.1378 [In Persian]
- Al-Betawi, Y. N., Abu-Ghazze, T. M., Al Husban, A. A., & Al Husban, S. A. (2022). Disparities in experiencing housing quality: investigating the influences of socioeconomic factors. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 32(3), 283-307.
<https://doi.org/10.1080/10911359.2021.1895020>
- Alizadeh Dehziri, r. (2008). *Evaluation of the quality of the urban environment in the central (historical) context of Jahrom city*. master's thesis of the Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University. [In Persian]
- Alizadeh, J., mohammadi, J. (2021). Analysis the Effect of Satisfaction from Physical Stability of city space on the Indicators Quality of Life Residents in Urban Neighborhoods (Case Study: Central Neighborhoods of Ardabil City). *Geographical Planning of Space*, 10(38), 197-218. doi: 10.30488/gps.2020.195736.3081 [In Persian]
- Arvin, M., faraji, A., & Azand, M. (2020). Investigation effect residential satisfactions on population survival in Mehr housing projects (case study: Mehr housing Behbahan City). *Journal of Research and Urban Planning*, 11(41), 83-98. [In Persian]
- Aulia, D. N., & Ismail, A. M. (2013). Residential satisfaction of middle income population: Medan city. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 105, 674-683.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.11.070>
- Aulia, D. N., & Ismail, A. M. (2013). Residential satisfaction of middle income population: Medan city. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 105, 674-683.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.11.070>
- Azimi E, Mobarra H, farzadmanesh M. Investigating the Impact of Spatial Habitat and Environmental Quality on Improving Satisfaction of Citizens from Localities (Case study: Keshavarz District 6th District of Tehran). *Journal of Applied researches in Geographical Sciences*, 23 (68), 365-382. <http://dx.doi.org/10.52547/jgs.23.68.365> [In Persian]
- Bach, R. L., & Smith, J. (1977). Community satisfaction, expectations of moving, and migration. *Demography*, 14(2), 147-167.
- Biswas, B., Mallick, B., Ahsan, N., & Priodarshini, R. (2022). How Does the Rohingya Influx Influence the Residential Satisfaction and Mobility Intentions of the Host Communities in Bangladesh?. *Journal of International Migration and Integration*, 23(3), 1311-1340.
<https://doi.org/10.1007/s12134-021-00886-2>
- Cao, X. & Wang, D.G. (2016). Environmental correlates of residential satisfaction: An exploration of mismatched neighborhood characteristics in the twin cities, *Landscape and Urban Planning*, 150, 26-35. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2016.02.007>
- Chukkali, S., Rastogi, K., Mishra, A., Nayar, S., & Gupta, T. (2022). Impact of Urban Environmental Quality, Residential Satisfaction, and Personality on Quality of Life Among Residents of Delhi/NCR. *ECS Transactions*, 107(1), 19875. DOI 10.1149/10701.19875ecst
- D'Acci, L., (2014). Monetary, Subjective and Quantitative Approaches to Assess Urban Quality of Life and Pleasantness in Cities (Hedonic Price, Willingness-to-Pay, Positional Value, Life Satisfaction, Isobenefit Lines). *Soc Indic Res* 115, 531-559. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0221-7>
- Deane, G. D. (1990). Mobility and adjustments: Paths to the resolution of residential stress. *Demography*, 27(1), 65-79. <https://doi.org/10.2307/2061553>
- Dekker, K., de Vos, S., Musterd, S. & van Kempen, R. (2011) Residential satisfaction in

- housing estates in European cities: A multi-level research approach, *Housing Studies*, 26, 479–499. <https://doi.org/10.1080/02673037.2011.559751>
- Dorostkar, E., & Vadayeh Kheiry, R. (2019). Quality of Life Based on Housing Satisfaction (Gulshan Neighborhood of Tehran). *Journal of Environmental Science and Technology*, 21(10), 245-257. doi: 10.22034/jest.2019.11120 [In Persian]
- Ebad nezami, A. (2008). *Urban design in the worn-out urban context with a strategic structural approach (case example: the worn-out context of Jahrom city)*. Master's thesis, Faculty of Architecture and Urban Planning, Shahid Beheshti University. [In Persian]
- Fisher, K &, Fuzhong, I. (2004). A Community Based Walking Trail to Improve Neighborhood Quality of Life in Older Adults a Multilevel Analysis, *Annals of Behavioral Medicine*, 28 (3): 94- 186. https://doi.org/10.1027/s10324796abm2803_7
- Fleury-Bahi, G., Félonneau, M.-L., & Marchand, D. (2008). Processes of Place Identification and Residential Satisfaction. *Environment and Behavior*, 40(5), 669–682. <https://doi.org/10.1177/0013916507307461>
- Gan, X., Zuo, J., Wen, T., & She, Y. (2019). Exploring the adequacy of massive constructed public housing in China. *Sustainability*, 11(7), 1949. <https://doi.org/10.3390/su11071949>
- Hajizadeh, F., Mirkarimi, S. H., Slman mahini, A., & Mohammadzade, M. (2020). Qualitative Zoning and Assessment of urban environment with an emphasis on mental image of citizens (Case study: Gorgan). *Geographical Planning of Space*, 10(37), 29-42. <https://doi.org/10.30488/gps.2020.153102.2912> [In Persian]
- Hasegawa, Y., & Lau, S. K. (2022). Comprehensive audio-visual environmental effects on residential soundscapes and satisfaction: partial least square structural equation modeling approach. *Landscape and Urban Planning*, 220, 104351. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2021.104351>
- Heidary, R., Dowlatyarian, K., & Shaterian, M. (2023). Structural models for measuring the dimensions of citizens' residential satisfaction with the quality of urban living environment (Case study: Nurabad city). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 18(1), 37-50. <https://doi.org/10.1001.1.25385968.1402.18.1.4.1> [In Persian]
- Iran Urban Regeneration Company. (2016). A look at the worn-out fabric of Jahrom, mehrnews.com/xGmVw [In Persian]
- Kabisch, S., Pöbneck, J., Soeding, M., & Schlink, U. (2022). Measuring residential satisfaction over time: results from a unique long-term study of a large housing estate. *Housing Studies*, 37(10), 1858-1876. <https://doi.org/10.1080/02673037.2020.1867083>
- Karkehabadi, Z., Seyed Alian, E., & Abdi, K. (2019). Evaluation of environmental indicators affecting citizens' satisfaction with the quality of urban living environment (Case study: Semnan). *Geographical Planning of Space*, 9(32), 233-248. doi: 10.30488/gps.2019.91907 [In Persian]
- Meymandi parizi, S. (2016). Assessment of citizens' satisfaction from sustainability measures (case study: Kerman City). *Geographical Planning of Space*, 6(21), 141-159. [In Persian]
- Mohammadi, J. Tafakori A. (2015) Evaluating indices of quality of environment in urban worn textures (A Case Study: Neighborhood Imamzadeh Yahya: District 12 in Tehran. MJSP; 19 (1), 109-126 [In Persian]
- Mokhtari Malekabadi, R., Ebrahimi, M., & Karami, A. (2015). Establishing rehabilitation and reconstruction strategies for worn tissue of Jahrom applying SWOT strategic model. *JETP*, 8(29), 177-200. [In Persian]
- Osman, F. O., Moustafa, Y. M., & Fahmy, A. A. (2021). Residential satisfaction in gated communities according to stages in the life cycle with reference to Cairo, Egypt. *Journal of Engineering and Applied Science*, 68(1), 1-19. <https://doi.org/10.1186/s44147-021-00047-3>
- Rafieian, M., Asgary, A., & Asgarizade, Z. (2009). Citizen Satisfaction Evaluation of Urban Residential Environment. *Environmental Sciences*, 7(1), 1-12. [In Persian]
- Sadeghi, A. Hosseini, A, Fallah Khorsand, M. (2020). Evaluation of urban spatial structure and its relationship with residential satisfaction (Case Study: District 17 in Tehran), *Quarterly Journal of Human Geography*, 12(4), 520-537 [In Persian]

- Saeedi motlagh, M. H., & barati, N. (2021). The impact of quality indicators of residential environment perception on ongoing social interaction in Bagh-Shater neighborhood of Tehran. *Motaleate Shahri*, 10(38), 63-76. <https://doi.org/10.34785/J011.2021.617> [In Persian]
- Sararit, T., Tamiyo, K., & Maly, E. (2018). Resident's satisfaction to relocated Houses after 2004 Indian Ocean Tsunami, Thailand. *Procedia engineering*, 212, 637-642. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2018.01.082>
- Sepahvand, F., Taghdisi, A., & Rezvani, M. R. (2021). The Evaluation of Residential Environment Quality in Peri-Urban Villages (Case Study: Shiraz County). *Journal of Rural Research*, 12(1), 110-125. <https://doi.org/10.22059/jrur.2020.298184.1471> [In Persian]
- Shaykh Baygloo, R. (2017). Investigating Social Factors Affecting Residential Stability in Cities and Urban Quarters (Case Study: Arak City). *Geographical Planning of Space*, 7(23), 151-172. [In Persian]
- Shokarzar, A., Nemati Alikan, H., Shakak Nalos, A. Abedini, G (2018). The Assessment of Urban Residential Environment with Satisfaction Approach Based on Experimental Point of View (Case Study: Urmia). *Haft Hesar J Environ Study*; 6 (24):93-105 [In Persian]
- Soltanifard, H., Abdolmalaki, M., Muosavi, M., & Zanganeh, A. (2022). Evaluation of residential quality components in historical districts of Sabzevar. Case Study: Sardeh Historical neighborhood. *Human Geography Research*, 54(1), 21-43. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.255560.1007678> [In Persian]
- Speare, J. A. (1974). Residential satisfaction as an intervening variable in residential mobility. *Demography*, 11(2), 173-188. <https://doi.org/10.2307/2060556>
- Statistics Center of Iran. (2015). *Statistical Yearbook of Fars Province*, Publications of Fars Province Management and Planning Organization. [In Persian]
- Wang, D. & Wang, F. (2016). Contributions of the Usage and Affective Experience of the Residential Environment to Residential Satisfaction, *Housing Studies*, 31(1), 42-60, DOI: 10.1080/02673037.2015.1025372
- Yaqhfoori, H., Fotoohi, S., & Beheshtifar, J. (2015). Analysis of the Spatial-location Distribution of Health- Treatment Services and Their Optimal Locating (Case study: Hospital of Jahrom City). *Geography and Development*, 13(38), 13-30. doi: 10.22111/gdj.2015.1927 [In Persian]
- Zangiabadi, A., khosravi, F., & Sahraeian, Z. (2011). Extraction Indexes of Urban Distressed Structure (The Case Study: Western Area Decade Texture of Jahrom City). *Human Geography Research*, 43(4), 117-136. [In Persian]
- Zhan, D., Kwan, M. P., Zhang, W., Fan, J., Yu, J., & Dang, Y. (2018). Assessment and determinants of satisfaction with urban livability in China. *Cities*, 79, 92-101. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.02.025>
- Ziari, K., Rusta, M., Rafieian, S., & Dalvi, M. (2021). The Role of Public Contribution in Restoration of Urban Decay in Jahrom City. *Human Geography Research*, 53(1), 35-46. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.104307.1006780> [In Persian]